Hetedik évfolyam. 11. szám. Székely-Udvarhely, 1901. márczius 17.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . 8 korona.
Fél évre . . . . 4 „
Negyed évre . . . . 2 „
Félévre egész évre 12 „
Tanítók, tanítók, gazdasági egyleti tagok és házak, előfizetőknek egész évre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körgyűlésiknek 5 kor.
— Egy példány ára 16 fillér. —
Megjelenik hetenkintjegyszer: vasárnap.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓEGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

HIRDETÉSI DÍJAK:
Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 12 fill. szónt 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek.
Nyilttér sora 1 kor. Hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
RETHEGI PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utczai ház), hova minden a lapot érintő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

Székely népünk bajai.

II.

(—s.) Közlelebbi czikkünkben rámutattunk egy nehányra azon sok bajai közül, melyek székely népünk kivándorlásának, anyagi és erkölcsi alakásának okozói. Van ott még sok, nagyon sok, melyeknek felsorolása igen szomoru volna s süggedéssel, aggodalommal töltené el azokat, ik a nép bajait igazán szivükön viselik. De a nép süggedés elvesztii erejét, bátorságát a munkára, ütét, bizodalmát, reménységét a jövőre. Elégednik meg hát az ott felsoroltakkal, mert az is bőségeres arra, hogy komolyan gondolkozzunk adikális gyógymódról.

Egy jó orvosnak feladata az, hogy — felismervén a betegséget és annak okát — legelőbb is annak jóban reményt, bizalmat betegének, a elgyógyulás bekövetkezését biztosnak jelezve, szóval adja vissza emberét önmagának. S a mely beteg bizik orvosában és bízik a felgyógyulásban, az sokkal hamarább, sokkal gyorsabban felgyógyul. Székely népünk bajainak, betegségének gyógyításánál, orvosláséinál nem kell azt várni, hogy ő keresse meg az orvost, mert hiszen természete — köztudomás szerint — a székelynek, hogy testi bajainak orvoslásához is csak a legvégső esetben szokott orvost hívni; hát még a társadalmi, az erkölcsi, a lelki bajoknál?! Keressék fel a téren az orvosok a beteget, kutassák fel specialis bajainak okát s ne rettenjenek vissza czeknek gyógykezeléstől. Ezek az orvosok nem lehetnek mások, mint a kik a nép közt élnek és így a nép bajainak köz. ezlen szemléiöl, ismeröi: a népnevelők, papok, tanítók. Az ők működési terök e tekintetben is igen és magasztos Lehet, sőt bizonyos, hogy sorhes és fáradságos is, de végeredményében élvezni fogjak munkásságuknak gyümölcsét, mert hazájuknak, az emberi társadalomnak és anyaszentegyházunknak nevelnek értelmes, érdemes, hasznavehető, áldozatra, tettre kész embereket. Fő az: visszaadni a székelyt önmagának! Megszüntetni a nép között a czifrálkodást, a fenyüzési hajlamot, a nagyravágyást; felfejteni, hogy ezekből származik közöttük a legtöbb czivódás, viszálkodás, egyenetlenség. Megértetni velök, hogy a czifra öltözködés, az embertársak közti vezérszerep vivés nem mindig az értelmi és anyagi előrehaladásnak csalhatatlan külső jele, hanem legtöbb esetben csak fölösleges czafrang, melyet a hiu gőg, a nagyzási hóbort, az üres dölyf szokott magára akasztani. Uton-utfelen hirdetni kell, hogy öseinknek, kik bizony nagyon is egyszerű emberek voltak, törhetetlen ereje, előrehaladása és a körülményekben való megnyugvása a romlatlan erkölcsökben, a felebaráti szeretetben és a tántorithatatlan vallásosságban találta meg alapját.

Mindezeket pedig különösen a zsenge gyermekkorban kell beplántalni a szivekbe. Erre vannak hivatva az iskolák és a tanítók, a népnevelők. A népiskolának annyg sem lehetven czélja, hogy tudományosan képzett embereket adjon a társadalomnak, hanem csak épen a legszükségesebb alapismeretek magvainak elhintegetése: neveljen hát életre képes, erkölcsös, munkaszerető, józan gondolkozásu, de mindenekfelett kevés igényű, szerény polgárokat... Nehogy félre értessünk!... Nem uj irányt akarunk adni; csak a meglevőt fejleszteni. Csak az az ohajtásunk, hogy népiskolai növendékeink ne a tudományok tömkelegébe vezettessenek bele, hanem a gyakorlati életre készittessenek elő. Mert más dolog: tudni; és ismét más: a tudást gyakorlatilag értékesíteni. Mutassunk fel képeket az egyének és nemzetek életéből, hogy mily magasra emelte azokat az erkölcsök fejlődése s mily mélyen süllyesztette ke az erkölcsök hanyatlása. Különösen pedig arra, hogy ha valakinél valamely különleges dolgot meglátnak, tudják korlátozni vágyaikat s ne unszolják mindjárt szülőiket, hogy azokat nekik megszerezzék. Igyekezzünk kehlőkbe oltani a honi s legközelebb a szülőföldnek s czen kinek-kinek saját munkájának, munkakörének szeretetét, betöltését. Szeretressük meg a földmivelő nép gyermekével a földet!

S a mit a tanítók buzgón tanitanak a kisinyeknek: folytassák azt a papok — szép hivatásuk szerint — a felnőttek között. Különösen az ifjuság lelki és erkölcsi élésére igyekezzenek hatni minden rendelkezésökre álló eszközzel. Látogassák meg gyakran az ifjuság. Összejöveteleit, olykor gyüjtsék maguk körül, igyekezzenek legelőbb is saját személyöket vonzóvá tenni az ifjuság előtt s akkor könnyü lesz velök boldogulni. Fejlesszék különösen az éneket, akár dalárdák, akár vonzó népdalainknak tanitásai által s ez bizonyára — senki sem tagadhatja — az erkölcsnemesítésnek leghathatósabb eszköze. Hisz Orpheus még a vadállatokat is meg tudta szelidíteni!... Szoktassak az ifjuságot — mit bizony eddig nem szerelett — az olvasáshoz, népkönyvtárak által. Különösen fejlesszék hennök a társasági szellemet és a társasági élet alapelvet: a bekés egyetértést, egymáshoz való vonzódást. Ovjak minden idegenszerünek majmolását s még öltözékeben is vigyék vissza a valódi székely egyszerüséghez.

A szülőknek lelkére kell kötni, hogy gyermekeiknek cseledeikké való elszegődtetésénél ne a tulmagas bért adó helyeket keressék fel, hanem inkább arra ügyeljenek, hogy szolgalati helyen tanulhat-e valami olyas dolgot, miknek a gyakorlati életben használ veheti. A cseledlartó gazdák cseledeikei, mint munkás segitőket tekintsék ugy, mint családtagot, kinek lépéseire, tetteire, magaviseletére ügyeljünk kell. Ovják őket és szoktassák le, ha gyakorolják, a czifrálkodástól; fényüzési vágyaikat korlátozzak.

Különösen városokon kell erre ügyelni, hol a tapasztalatlan székely leányok igen gyakran ki vannak téve mindazon csábításoknak, melyek a bukás örvényébe sodorják.

Mindezek azonban hosszas küzdelmek árán, lassan valósíthatók meg, de ha a társadalom karöltve halad és megtesz e téren mindent: az áldásos siker el nem marad.

Sokat beszélhetnénk még erről részletesben, De itt csak általános alapelveket adtunk hó ohajtás alakjában. Ezen épül fel mind a többi!

Vajha az ohajtás valósággá lenne!

Lenbeváló- és kikészítőgyár Székely-Udvarhelyt.

A miről évek óta elmelkedtünk, a minek létesítése ele oly sok akadály gördült — megvalósul. Lenbeváló- és kikészítőgyárunk lesz a Kukallyi parján. Hála és legmelyebb köszönet Darányi Ignácz de fő mezőgazdasági miniszterunk a magas figyelem- s tapasztalj jóindulatáért. Feltétlen elismerés Hollaky Arthur lelkes fiopsmunknak, ki vasszorgalmával, kitartó erejével mindent elkövetett ezen messzekihatóan, gazdálkodásunk szegénnek és erőtlennek érdekét ügyben. De hogy 10-en a delutáni vonattal Darányi de földmivelésügyi miniszter megbizásából Kazy miniszytanácsos, Karoly Rezső és Füredy Lajos szakmanárok, valamint Frieder gyárnok Szepes-Olaszbiszkel — mint azt előre jelzénk — városunkba tekeztek. A vármegye minden rösztelő összeseglett gazdak résztvételével Hollaky fiopsun elnöklete alatt a vármegyeház díszermeben meg azmap d. u. 5 órakor értekezlet volt. Felopsmunk bendítésre megjelenjen, Kazy m. oszztalytanácsos, Karoly és Füredy szakmanárok többszöri felszólalasat, ez utóbbinak a tetermelest ismertető érdekes előadása után, az egyes megállapodások történtek meg. Füredy előadásában hangsulyoztatik a lenmelesnek vármegyénk területen való meghonosítasat. Bo van bizonyiva, hogy a talaj és éghajlat arra kiválóan alkalmas. A lent kora tavasztól egész nyáron lehet vetni s a mi vesszőnyünk szerint egy hold termelésre 1 métermázsa ming elvétese szükséges. A len első esirájban igen kényes, de ha arasznyinál nagyobbra nőhet, ugy a fagy sem ert neki. Ezen ezért oly időszakot kell választani a vetésre, melyben a len első esirájai hajnalban nő mint talájja Magd Torok Albert dr, Kemény Béla báró, Pálffy Dénes, Ugron János és más foldbirtokosok feleszólalasai utan az ertekezlet **a lenvetés idejét április 15-löl május végéig** egyhangu hozzajarulassal megállapitotta. Fiopsun bizottsagot mondva Fürednyek kerj. hogy előadását nepies stylusban leirva, bocassa rendelkezésre sokszorositas végett. Tovabba szükségesnek latja, hogy a vetes idejeben, annak tartama alatt Fürednyek gyeakban időszak az egyes gazdak utasitasa es ellenőrzése fevlagositata adasa czéljabol. Nehogy valamely balsiker miatt teves fellogasok kerüljenek felszinre s a nemes czél hátrányt szenvedjen. Végül pedig a gyárost nyilatkozat letetele keri fel. Kárcly tanár e len ertekes voltarol szakszerű nyilatkozatokat, melyekbol kitűnt, hogy a lentermelés sokkal felülmulja ertekben a buzat. Demeter Lőrincz de fő szolgalabiró kijelenti, hogy az oláhfalvak ez evben a szalitás kötlesges voltaert nem jelentkeztek, mivel a mult evben termett lenkészyenek a gyár tavolsága miatt nem ertékesithettek. Most azonban a gyár letetisse esetén 200 holdon is fognak lent termeni jövő évtől kezdve. Károly tanár meg kijelenti, hogy a 200 hold termes utan 4000 korona lenne a kévő szalitast kötlesége, a gyárt ez evben kellene felallitani. Kazy tanácsos a gyar kérdesinel bizonyos aldozatot kivan a vármegyétol es vagy a fő mostani felallitasat partolja. Hollaky fiopsun azt hiszi, hogy a gyár felallitasa a vallalkozótol függ Ilparfejlesztő bizottsagunk harom ev ra 200 hold feletti rendelkezik. Ha ezen felyre elegendőnek talal ja, hiszi, hogy a törvényhatóság is kesobb nemi aldozatkeszseget tanusitani fog. A legnagyobb karpotlas azonban a miniszterisme lesz s ez mindnyajunkat megnyugtat. Frieder gyárnok kijelenteite, hogy a vármegye gazdaközönségének eddigi erdeklődesét tekintve s azt jovore is szemelve, hajlandó a lenbeváló es kikeszitogyart meg ez evben felepiltetni Székely-Udvarhelyt. S hogy ezt tehesse, kéri a földmivelesi miniszter, a vármegye es varos tamogatasat. A velonaj kiosz szerint a vármegye megallapodik az, hogy azt a fiopsgyarbirak foglak kiosztani meg e honap folyaman. Ezutan pedig Darányi Ignácz de földmivelésügyi miniszteret az ertekezlet ebol kifolyolag tavirattag üdvözölek. Végül Hollaky fiopsun a Darányi miniszteri tanacsosra es a varosi vezetőkre utalja szalitasai, fáradsagai s az ügy iranti meleg erdeklődesüket megkösszöne, a miniszteri kiküldöttek es faradtsagot nem ismerő fiopsunk eljeneznese közott az ertekezlet befejezettnek nyilvanitotta.

Világnapló.

Merenyiet hire a bevezető e héten. Nehéz kórsághan szenvedő elmelajos fiatal ember emelt kezet e hó 6-án uralkodója a német császárra. Vilmos császár Brenaban volt s az alkalomnal a Rathhaus-Keller vendrglojeben tett latogatast; miden e helyiséget elhagyva kocsijaba, szalitt Mailand Witrik egy 20 éves suhancz egy sulyos vasdarabot dobott utana s közel a szemehez csontig meno sebet ejtett. A rendőrsig a fiatal embert azonnal letartóztatta es konstatalta, hogy nem arankistával, hanem nehéz ideg beteg emberrel van dolga, kinek zsebében ekkor is koros haja elleni porokot talalat. Vilmos császár egy par heltig szédelgett, ezt kenyelem maradta, de komolyabb veszely nincs — A képviselőház befejezte az igazságügyi es pénzügyi tárczа kölisegretenek tárgyalasat s ezzel az 1901-ev kölisegretelesi vita is befejezest nyert. Ugyszintén letargyalta a képviselőhaz albizottsaga az összeférhetetlenségi törvény tervezetet, mely legkozelebb kerul mint törvényjaslat a hazi asztalara. A mint a tervezet mutatja, „magos szegre lesznek akasztva a buzos fazekak.“ — Erdekes fővárosi alak lett a napokban orgyilkos Budapesten. Gyurkovics Ferencz volt a neve s mint köz- es valtongyved kezdte meg palya futasat. A helyenes evekben pedig valtoztoryszéki hivatalnok volt. Ez a tarult es az erelemszegnek turtosis sem volt szerencsejo, mert ugy ell el mint a legmoralitalab boldus s az ismeresei konyvoleteseigen es a kulvarcsi lelujok elemaradekain tengette eletet, holott fel millió korona vagyonnal rendelkezett. Erről azonban senki se tudott s csak halalat megelőzőnapon valotta be, 400,000 koronat a Porzsonyan felallitandó egyetem czeljara es 100,000 koronat örökösének hagyott. — Meghalt Kaldy Gyula, a magyar zenevilag egy erdemes tagja. O volt ki a régi kurucz nótákat es a tarogatót felelevenitette. Kaldy Gyula 1838-ban szuletett Budapesten s mar 20 eves koralon kormester volt Kolozsváron, 1895-ben a magyar Orszag zenegaja lett. — A katholikus autonomia szervezet kongresszusa tizenhatodnap o ho 12 en ülest tartottak. Szapary Gyula grof elnöklete alatt, melyen a 12-es bizottsag beszamolta a kulturminiszter es a papoki turrak a szervezeti szabályzatra adott valaszat. Egyuttal elhatarozak, hogy ez utan a tárgyalasok nyilvanosak lesznek, hogy a nagy közönseg a dolgok menetenel hely tajekozast nyerjen. — Tovabb erkezik a hirek arra, hogy Botha bur vezér Kitschener angol tabornokkal tárgyal a kapitulacio dolgaban, azonban De Wett nem akar tudni megadaserol. O Botha kapitulacijat magara nézve kötelezőnek nem ismeri el s tovabb szandekozik folytatni a harczot.

Krónikás.

A tavaszi közgyülés.

Sz.-Udvarhely, márcz 16.

A gyönyörü tavaszi idő, az érdekes tárgysorozat s legfőképen azon kiváltság, hogy a vármegye egy évről adnak es vesznek számot, szokatlan nagy számban szólitá a mai közgyülésre Udvarhelyvármegye törvényhatóságának bizottsági tagjait.

Különösen vonzott Hevesvármegye ügyirata az alló vámterület felallitása es a hazai ipar partolasa tárgyaban, melyet az allando valasztmány partolni javasol. Ennek a hire töltötte meg a karzatokat is, hol a somokking es zako öltönyök között világos selyembluzok es tollas nő kalapok is voltak. A közgyülés egész idejenek jó részét ez a vita foglalta le s azzal a vegződött, hogy az allando valasztmány javaslatát elvetettek.

Már jóval reggel 8 óra előtt csoportonként gyülekeztek a bizottsagi tagok, kiknek soraiban ott voltak Daniel Gábor dr es Ugron Janos orszag képviselők, báró Kemény Béla, Török Albert dr, Jakab Gyula, Jung-Cseke Lajos, Nagy Samu dr stb. stb.

A közgyülés megnyitásara Damokos dr alispán indítványara Hollaky Arthur fiopsant Pálffy Dénes, Török Albert dr, báró Kemény Béla es Daniel Gábor dr közgyülesi tagok hivták meg.

Zajos éljenzés közt foglalta el az elnöki emelvényt a közöttelezetben álló fiopsun s a következő szavakkal nyitotta meg a közgyülest:

Tekintetes törvényhatósagi bizottsag!

Szeretjuem tudozlom önöket, tisztelt uraim, kiket vármegyei közügyeink iránti meleg erdeklődes vonzott ide a mai rendes közgyülésre.

Ez alkalomnal több nevezetes tárgy kerül napirendre, melyek alkalmat nyujtanak alkotmányos önkormányzati jogainknak gyakorlasara.

Nem kétlem, hogy önök mindnyajan t. uraim, egyetértenek abban, hogy ezen kivalo fontossagu jogok gyakorlasban a vármegye es egyes videkeinek, valamint ezek közösségeinek jól felfogott érdeke, továbbá a törvenyesség elve kell hogy vezérelje a bizottsag tagjait. Ennélfogva, azt hiszem, hogy higgadt es elfogulatlan tanacskozassal sil erlini fog megtalalni a helyes utat es modot a tárgyalandó ügyek szamtalan tanatasos elintezésére.

Ebben hitemben megerősit az a tapasztalat, melyet eddigi tanacskozasainkbol orvendetes merlettel szerezek a mely azt igazolja, hogy vármegyénk közönsége altalaban helyesli közletinkben a békés irányzat követeset; helyesli azt az irányt, mely a szemelyeskedest kizárja es tehetve tesszi, hogy a közelletnek hivatott tényezői közös munkaban egyesülhessenek es eredmenyekben kivehesse a maga részét a munkálkodásból. A bekés irányzat követese lehetove teszi az ezmelt kölcsonos kiseserelest, az ervek es ellenérvek erveynesülését. Ez a kölcsonös eszmecsere hozza meg a legtudósabb elő itesseket es ugy, mint a gyemantnak gyémántal való csiszolása hozza letre a legértékesebb dragaköveket.

Mielőtt tanacskozasainkat megkezdenők, fájdalommal kell megemlékeznem egy elhunyt törvényhatósagi bizottsagi tagrol, kiket a tisztelt törvényhatósagi bizottsagi tagrol, kiket a közelmultban ragadott el a kérlelhetlen halal.

Szabó Farkas volt pénztáros ellenőr lelkiismeretes es becsületes, munkas es szorgalmas tagja volt tisztesseg kormanknak. Mélto es érdemes arra, hogy kegyeletbe őrizzük meg emlekét.

D. Otrobán Nándor, törvényhatósagi bizottsagunk rokonszenves es érdemes tagja volt, ő jogaszban részt vett uemzetünk sanbodaságanak megvizsgalasban. Később mint ugyar kiralyi honved ezredorvos foglalt el tekintelyes allást. Utóbbi időben — habar nem lakott allandóan vármegyenkben — gyakran látogatta közgyülesenket, jelet adva az iránt vármegyénk iranti erdeklődésének. Elhunytat melyen fájlaljuk bizonyára mindannyian, kik őt ismertük.

Peter János dobró földesz elhunytával sajnos veszteseg erte a bizottsagunkat. Ő a szekely népünknek olyan szorgalmas es munkas tagja volt, ki ugy hozzatartozóinak, valamint közügyeinknek is hasznos szolgalatot tett.

Ez évben, hogy a közgyüles t. tagjainak kötelezettelet tolmácsoljuk, midőn indítványozom, hogy Szabó Farkas volt pénztárellenőr és Otrobán Nándor és Peter János törvényhatósagi bizottsagi tagok elhunyta felett tisztelegve, a jegyzőkönyvben jegyzőkönyvbe iktassa.

Ezzel a mai közgyülest megnyitottnak nyilvanitom.

Az ismetelve felhangzó éljenek után a jegyzőkönyvi részvétnyilvanitast a közgyülés egyhangulag elfogadta.

A beteg főjegyző helyett a jegyzőkönyvet Ádám Albert tisztelteleti főjegyző vezeti.

A tárgysorozaton teszik azutan Török Albt dr elnökünk indítványara az ovatlo valasztatast, hogy Hevesvármegye alapitasa az onallo vamterulet felallitasa es a hazai ipar partolasa tárgyaban mindjart az alispani jelentes utan tárgyaljak es a közsegi szamadasi ügyeket is a fő- es polgargyorszorozatbol vonjak ösze.

Egymásutan veszik tudomasul a kormanyrendeletek s felszólalás egyiknel sem történt.

Az alispani jelentésnél emelkedett szólásra Ugron Janos orsz. képviselő s nagyhatasu beszédben tett észrevételeket a kivandorlasrol, a megyei tüzoltasrol, a közsegi cloljanosagok kötelessegeiről, a honmordi fürdő fejlesztésről es a székely hazaipar ro, melyek fejlesztesere a hazalo kereskedes mint szerencsés körben való engedelyezest javasolja. Végül nagy elismeressel szól a megye fejlődéséről s a jelentest tudomasul veszi.

A nagy tetszessel fogadott beszédre az alispan reflektalt. A kivandorlas csökkenéséről tett jelentest fentartja, mert igaz ugyan, hogy az országos statisztikai hivatal adatai szerint a kivandorlas altalaban nem csökkent, de ez csak Csik- es Háromszékmegyére nézve all. A tüzoltó szerek jó karban vannak s a gyakorlatokat pontosan megtartják s a tüzesetek szama nem ettől függ. A fogyelmi ügyek azert szoporodtak, mert a közigazgatás modernebbe tétele nem történhetett es nem történhetik minden megszorítás nélkül. A Honmordi fürdő fejlesztése érdekében mindent elkövet. Nem ért egyet azzal, hogy a hazalasi ipart ki kell terjesztení; mert elegendő hazáipari czikkünk meg nincsen s idegen ayari áruval a kitünő szekely hazáipari czikkekről rosz véleményt szerezednek országszerte. Ugron János

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

kijelenti, hogy ő inkább csak felvilágosító megjegyzéseket kíván tenni s csak azt nem akarta, nehogy a jelenlés után tulságos rózsaszínben lássák helyzetüket, melyre különben javulását készségesen elismeri ő is. Hlatky Miklós a marha-, különösen a bivalvagatási szabályrendeletet túlszigorúnak tartja. Elismeri azonban, hogy ezen a városi rényelősötöltet van hivatva segíteni. Ugron Zoltán tett még egy nehány zajos derültséget keltő megjegyzést, melyre az alispán felelt s a közgyűlés az alispánt jelentést elismerő tudomásul vette. Ugyanezek Ugron Zoltán interpellált a székelykeresztúri vásárter, vásár- és vámügy rend-szer tárgyában, melyre a székelykeresztúri községi főbíró felvilágosítási után az alispán válaszát a közgyűlés tudomásul vette.

Következik Hevesvármegye közönségének a hazai ipar pártolása s a vámvösösség megszüntetése tárgyában a képviselőházhoz intézett s pártolás végett megküldött átirata.

Az állandó választmány azt javasolja, hogy a közgyűlés pártolólag járuljon az átirathoz.

Daniel Gábor nem járul hozzá az állandó választmány javaslatához, már csak azért sem, mert mint törvényhozó jelen volt az 1899. XXX. t.-cz meghozatalánál, mely válogásan kimondja, hogy a kormány ebben a kérdésben ugy járjon el, hogy előzetesen tegye tanulmánytárgyává a kérdést s ha Ausztriával méltányos szerződést nem sikerül kötni, akkor a fedezet az önálló vámterületet. Különben is ez nem politikai, hanem közgazdasági kérdés, melynek elbirálásánal nem szabad magunkat tetszetős politikai jelszavak által elcsábíttatnunk s bizuk magunkat ebben a tekintetben a kormányra, melynek serkentésére nincs szükség külön felirattokra. Kéri az átirat tudomásul vetését s helyeszti a következő határozati javaslatot:

A törvényhatósági bizottság ohajtandónak tartja, hogy a mondottakon az 1899. évi XXX. t.-cz. §-ában O felsége többi királyságai és országaival kötendő vámés kereskedelmi szövetség ügyében még az ő cz. fő-ban megindítandó tárgyalások az ország közgazdasági, ipari és kereskedelmi érdekeinek feltétlen megfelelő eredménye nem vezetnének, az önálló vámterületnek az 1899. évi IX. t.-cz. értelmében is már beállott jogállapotát az országos kormány tenyleg is megvalósítsa, s mert a kormánytól most ily értelemben feltétlenül nyilatkozott s személye iránt a törvényhatósági bizottság a legteljesebb bizalommal viseltetik, abban a meggyőződésben el, hogy mint más országos kérdésekben, ugy abban is programmját bevallani fogja s ép ezért ez alkalommal külön felirat intézésének szükséget fenntoroguni nem látja.

Gyertyánffy Gábor védi az állandó választmány álláspontját. Dr Török albert azt állítja, hogy az 1899. évi XXX. törvényczikk amelkül is kimondja, hogy ha Ausztriával méltányos szerződés megkötése nem sikerül, köteles a kormány felállítani az önálló vámterületet s igy felesleges az önálló vámterület felállítását külön is kérgetni. Orbán János törvényhatósági bizottsága nagy tetszéssel fogadott beszédben védi az állandó választmány álláspontját. Ugron János szerint az önálló vámterület is lehet rosz és a közös vámterület is lehet jó. Mindkettő a kötendő szerzódésektől függ. Már pedig ugy Ausztriával, mint a külföldi allamokkal szerzódeseket kell kötününk. Az 1899. évi XXX. t.-cz, ha Ausztriával nem sikerül méltányos szerzódést kötni, anélkül is utasítja a kormányt a vámsorompók felállitására. Nem politikai, hanem közgazdasági kérdésnek tekinti ezt az ügyet s mivel a kormányt nem politikai érdek, hanem a statisztikai mérlegnyitják, mint gazdonek veli az állandó vám szabályt javaslatát. Ugron Zoltán tartja magát olyan jó hazafinak, mint bárki, de itt nem hazafiságról, hanem gazdasági kérdésről van szó s ő mint gazda járul a Daniel Gábor inditványához. Sok rosz szerzódést kötöttünk Ausztriával s most van alkalom, hogy ugy jó kössünk. Miért szalasszuk el ezt az alkalmat? Különben is Udvarhelyvármegyének, mint tisztán mezógazdasági megyének nincs miért zászlóvitó legyen ebben a kérdésben. Koncz Armin szinten az állandó valasztmány javaslata ellen szól s ez ellen Daniel Károly is. Solymossy Endre elkötíntve Hevesvármegye átiratát, tisztán Udvarhelyvármegye érdekét merlegelve szól a tárgyhoz s ebből a szempontból hosszu és fényes beszédben védelmezi az állandó valasztmány javaslatát. Solymossy Lajos dr abból a szempontból szól a valasztmány javaslata ellen, mivel nézete szerint az 1899. évi XXX. t.-cz. szerint nem is állunk törvényes alapon, ha az állandó valasztmány javaslatához járulunk. Gyertyánffy Gábor elt szatán szólásjogával másodszor s noha I óra felé járt az idő, koakrét eseteket sorol fel hosszabb beszédében, a hol kimutatja a vámkózösség káros voltát. Végül Daniel Gábor kerte meg javaslata elfogadását. Szavazásra kerülven a dolog, a többség az állandó valasztmány javaslatával szemben Daniel Gábor-t fogadta el. S ezzel az elnökló fóspán a közgyűlés folytatásaú d. u. 3 órára tűzte ki.

A délutáni folytatólagos közgyűlés szinten nagy érdeklódés mellett Ugron Zoltán azon inditványával kezdódött, hogy Udvarhelyvármegye törvényhatósága az összerfehetetlenségi törvényjavaslat tárgyalása alkalmából intézzen feliratot a képviselőházhoz az iránt, hogy a nyugdíjazott tisztviselők állása is összerfehelemnek mondassék ki az országgyűlési képviselói állással Első sorban Ugron Zoltán indokolta meg javaslatát, melynek ellenzője Daniel Gábor dr, Török Albert dr ellenben pártolta az inditványt. Dr Valentsik Ferencz tisztelőügyész az állandó valasztmány álláspontját védelmezi. Török Albert dr azt vitatja, hogy nem a teljes összeférhetetlenségről van szó, hanem csupán arról, hogy a nyugdíjas tisztviselő képviselőségre alkalmatlan s igy nyugdíjat ne huzhassa. Ugron Zoltán és Valentsik dr szólaltak fel meg egyszer pro és contra s ezután a közgyűlés az Ugron Zoltán javasolatát nagy többséggel elvetette.

Egyhangulag veszik tudomásul a házi és gyámpénztár vizsgálatról szóló jelentéseket, a közsógi utak fejlesztése és fentartása tárgyában tett előterjesztéseket, csupán a törvényhatósági bizottsági póttagok behivása ellen emelt szót Ugron János, de Adam Albert tb. főjegyző felvilágosítása után ebbe is belenyugodottak. A különböző pénzalapok zárszámadásai tudomásul veszik.

Következnek a választások. Szakács Zoltánnak polgármesterre történt megválasztása folytán megüresült a korcsolyás-pálya egy szolgabirói helye s Szabó Farkas halálával a pénztári ellenőri állás. Szakács Zoltánnak a felmentvényt megadják s Szabó Farkas özvegyének azon kérésére, hogy férje biztosítékát utalják vissza, a kiutalással az alispánt megbizzák.

A kijelölő bizottságba a közgyűlés megválasztja Török Albert, Daniel Gábor és Jung Cseke Lajos bizottsági tagokat, a fóspán kinevezte Ugron Janost, Sándor Mózest és báró Kemény Belat. A szolgabirói állásra Pálffy Jenőt, Jamniczky Jánost és Molnár Belát jelöltek. A közgyűlés egyhangulag Pálffy Jenőt választotta meg E.,s hangulag választotta meg Ferenczy Ferenczet a pénztári ellenőrnek, mint egyetlen pályázót. Mindkettő tisztviselő az eskút letette nyomban. Az elnöklő fóspán azonban Pálffy Jenőtre a választást ideiglenesnek jelenti ki, mivel a teljes kvalifikacióját meg nem rendelkezik. Ennek megszerzésére különben a törvény értelmében meg felévi idő ha adeka van.

Az ujonnan alkolott szabályrendeleteket és pedig a tisztviselők temetési járuláskról, az arvapenztári kezelésről és a szülésznői gyakorlatról szóló egyhangulag elfogadták.

Egyhangulag fogadtak el a községek zárszámadásait is s némi vitát csupán a magyarszakod—ujaki utnak a törvényhatósági utak sorába való felvétele idézett fel. A felvételt a közgyűlés elfogadta.

A tárgysorozat többi pontját minden nevezetesebb módosítás vagy vita nélkül fogadják el.

A közgyűlés este fél 7 órakor ért véget.

Szemle

a helybeli középiskolai tanárkór multja és jelene fölött.

Jelige: „D xi et salvavi animam meam".

Ha rövid szemlénknek talán bár kisse sensatios, de mégis találó czimet akarnánk adni, legindább ezt a divatost alkalmazhatnók: „Utazás egy ifjan haladóló tanárkór tátongó sirja körül?!...

Igen, mert körünknek még alig van nehány éves multja és — a mint a jelek mutatják — már is sirja szélére jutott.

Pedig ha visszagondolunk az alakulás szép napjaira, örömmel és nemi megnyugvással konstatalhatjuk, hogy a lehető legkedvezőbb kilátások közöt indultunk volt ei, az egy czélra törekvés szép mezején.

Meg hiven emlékezünk azokra a behaló, odaadó és komoly tanegyusokra; azokra a magvas és magas szinvonalon álloit fejtegetésekre, melyekkel az alakulás evében szöngyeon volt középiskolai tanterv revizió ügyet körünk is szolgálni kivánta.

Es körünk véleményét a központban is nem egy kérdésnel mellatlak komoly figyelemre.

Aztán sok szep reménynyel indiottuk volt meg a szabadlyceumi felolvasások tartását is; de ez a jobb sorsra érdemes ügy — fájdalom — tőlünk nem függő okok miatt, a mint látszik, legalabb egy időre zárnoya jutott.

Ami a kezdet biztató kilátásai tölött való örömünket esakhamar komoly aggodalom váltotta fel; sőt egy idő óta a köros állapot jelei már oly mértékben mutatkoznak, hogy az időnap előtt beálloit pethüléségből, a sok oknélkül való érzékenykedésből es vett bántodásból meltán lehet következteni a korai halálra, mely a köros állapotnak természetes következménye szokott lenni.

Vajha a mi „bus — idején joslatunk" ne valnek valóra!!...

Azonban a baj oraát ne keressük magunkon kivül es ne hibáztassunk másokat, hancm csupán önmagunknak tegyünk szemrehányást es vallyuk be őszinten, hogy tőlünk, egyedül csak tőlünk függ körünk allapotának jobbra fordulása es a teljes felgyógyulás is.

Kiscrstük meg tehát, meg ha a vod sajátszivünkig hat is: dédelgetett betegünket, szeretve feltett tanárkörünket nyíit őszinteség alkal megnemtenni, mert ehez mennesek jogunk van, ez kötelessége is. Es ha lehet, hartsuk el azt a szegyent, hogy mig országszerte uj tanárkórket hívnak eletre, addig mi itt végső elgyöngülésben sinylődjünk, mert a szégyen nemesak a felbomlas okozóra, a dissidensekre, hanem mindnapjunkra ki fogja terjesztani sötét árnyékat.

Több jeken hangsulyoztak es most is kinyilatkoztajuk azon szándékot, mely szerint körünknek nem lehet feladata nagyszabasu, országos tanügyi politikat üzni, hanem a mi helyi erőink dolgaival es kellő ügyeinket kellene melegebben, többé odaadass i fokaruhi.

Arra kellene törekedni, hogy a lehetőségig es az adott viszonyok szerint legyen eljárásunk gyorsabb es közmegelapodás eredménye.

De — ha őszinten kell szólanunk — épen e tekintetben fájdalommal es sajnálattal kell elismernünk, hogy edes keveset tettünk, sőt körünk alakulása óta nem hogy közeledtünk volna egymáshoz, hanem elátevoldtunk. Hiszen lett volna elég alkalom arra, hogy bizonyos kérdesekben közös megállapodásra juttva, egyöntettben járjunk el, de vajjon felhasználtuk-e azt?...

Es csak az utóbbi egy par ev alatt is történt közöttünk nem egy felreértés; de vajjon keresztuk az alkalmat az elenyesztetésre es vajjon igyekszünk egymást kölesönösen felvilágosítani, érvekkel meggyőzni es megérteni?...

De hagyjuk a kellemetlenségek felsorolását es a rekriminácziót!... Körünkben minden helybeli középiskolában Vörösmarty-napot tartottak.

Milyen szép, megható es impizáns lett volna ezt együtt tartani es legalabb ekkor es ez által jelet adni az egyetértésnek?

Történt-e kisérlet erre nézve?... Más városokban a tanárok társas összejöveteit a legszebben sikerülnek; nálunk pedáglt ez lehető nem szabad.

Igaz, hogy a barátságot nem lehet se erőszakolni, se paragrafusokba foglalni, mert az csak hosszu idő multán es azok közöt szövődhetik, a kiknek lelke rokon es a kik már az elet viszontagságaiban tüzpróbát kiállottak.

De biszen nem is erről van szó es mi nem csókos barátságot, mi csupán lojalitást, kollegialis jóindulatot türgetünk es azt ohajtunk, hogy a közszellem szüljön tanárt, kartársi közvelemenyt.

Ez kétségtelen nem jelenti a secessio es eksztravagancziák által fentartani. Ez nem jóhet létre ott, a hol „minden kákán bogot keresnek" es okok, oknélkül folyton csak duzzognak; a hol keresve-keresik az ürügyet az összekülönbözésre a helyett, hogy egymást kölesönösen felvilagosítva, megértení igyekeznének.

Nekünk volnának helybeli es közös érdekeink, a melyeket vedni elutasíthatatlan erkölcsi kötelesség.

Es minket már magában véve az a tudat, hogy egy pályán működünk es egy közös szent czél felé törekszünk, kellene, hogy egymás iránt elnézőbbek es egymásnak meg lehető emberi gyöngeségei iránt is diferenséké tegyen. De nem folytatjuk, csupán azt kérjük, alaptalanok-e a mi aggodalmaink?

Nagyon örvendenénk, ha a legközelebbi tapasztalatok megczáfolnának es oknélkül való tépődésünk, mint szappan buborék, szétpattannának.

Rövid szemlénk resultatumát pedig a következőkben foglaljuk össze: Tapasztalásunk, tudásunk es legjobb meggyőződésünk szerint is a helybeli tanárkór tagjai között lényeges differenciák, elvi ellentétek nincsenek; hanem igenis bizonyos alélthság, közöjtvösség, nemhanemsag vett erőt rajtunk es olyan kisesyvszéseket es jelentéktelen felreértesek fordroghatnak fenna, a melyekel parányi jóakarattal, szemernyi szeretettel, őszinteséggel es bizalommal könnyen szanálni lehetne.

De épen az a legnagyobb baj, hogy ez a parányi jóakarat, ez a szemernyi szeretet es őszinte bizalom hiányzik s pedig e nélkül soha se lesz közöttünk kelló egyetértés!

Es véleményünk szerint ezen csak ugy lehetne segíteni, ha egymás iránt több őszinteségel, figyelemmel es kimeletes gyöngedséggel viseltetnénk; ha némi lemondás, önmegtagadás es a magunk dolgai iránt több buzgóság keletkeznék bennünk.

Ez meg nem halt meg, de sulyos betegeg es naponkint közeledik a krizis felé.

Tartsunk tehát feltett betegünk felett consiliumot es vagy szanáljuk, vagy konstatáljuk, hogy halni való es tütött a felosztás órája! „Vidiant consules"!

Bod K.

Ipar és iparfejlesztés Udvarhelyvármegyében.

Ürly János kir. iparfelügyelőnek, mint a vármegyei iparfejlesztő bizottság tagjának jelentése.

(5. folyt. és vége.)

A kosárkötés és seprűkészítés terjedelméről a következő táblázat nyujt tajékozást: Oczfalvan kosárfonó 10, Máfisfalvan kosárfonó 2, Zetelakan seprűkötő 21, kosárfonó 15, Farkaslakán kosárfonó 3, Derzsben kosárfonó 1, Kányadban kosárfonó 2, Jánosfalvan kosárfonó 1, Telekfalvan kosárfonó 1, Sándorfalvan kosárfonó 2, H.-Szt-Páloan kosárfonó 4, Lokodon kosárfonó 2, Kenesban kosárfonó 2, H.-Kemenyfalvan kosárfonó 20, Zsomborban kosárfonó 4, Oklándon kosárfonó 4, H.-Kiscsonfalvan kosárfonó 3, H.-Almáson kosárfonó 2, Szentvéten kosárfonó 20, Olaszteleken kosárfonó 5, A.-Szentlaban seprűkötő 15, kosárfonó 15, Szent-Mihályon kosárfonó 4, Szecsi-Abrahámban kosárfonó 5, Kis-Kedén kosárfonó 2, Kis- es Nagy-Solymosban kosárfonó 2, Bodoson kosárfonó 4, B.-Ujfalubun kosárfonó 10, Etteden kosárfonó 2, Küsmödön kosárfonó 1, Szolokmán kosárfonó 50, Siklódon kosárfonó 50, Csehetfalvan kosárfonó 4, Martonoson kosárfonó 2. Összesen seprűkötő 36, kosárfonó 272.

A nyersanyagok felsorolásánál megemlékezvén már az iparfejlesztő bizottság által felesitett es fentartott nemes fáfatelepről, itt csak azon nézetemet kívánom kifejezeni adni, hogy nemesfaültetnek többet kellene letesitteni olyan helyeken, hol a kosárfonó házipart nagyobb mértékben űzik. U. m.: Zetelakán, H.-Almáson, Gy.-Simfalvan, Szolokmán es Siklódon, valamint gondoskodni kellene arról is, hogy ezeken a helyeken idősen kedi vándortanítók oktatást nyujtsanak. A mostani háziipar tulnyomóan durva munkák, ugymint fás- es más kosarak, szekeresek kezítésére szorítkozik, mivel a negye dik évszakban levő kosárgyár kirejtő iskolát folytatnak N.-Küküllő, Fogaras es Szebenmegyékben. Felemlitendőnek tartom, hogy Egy községben az iskolában tanitottak a kosárfonast, hogy milyen eredményre, az idő szűkös ismeretlen.

A szalmakalap háziipar fejlesztése körül az iparfejlesztő bizottság a 90-es évek elejen elénk tevekenységet fejtett ki. Akkorban kormánytól 5 drb szalmakalap-szövő gép, kalapformák es egyéb eszközöket osztott szét a vármegye eszaknyugati részeren. Ez a háziipar azonban egy idő óta stagnál, sőt az adatgyűtök alitasa szerint visszafejlődött. A hanyatlás okait szükséges volna felderitenn. Valószinű, hogy az ok az elavult formák használatában, a szalmafonó fehérnemű gépben es a hajdumegyei keszítmények erős versenyében rejlik. A mai viszonyok tanulmányozása bizonyára felfurnd a fejlesztés iránti tcendóket is. A kérdőivek sirálytag kevés számu községről számolnak be, hol ezt a háziipart müvelik. Valószínűnek tartom, hogy sokkal ellterjedtebb az ipar, mint a táblázat mutatja:

Homoród-Oklándon 1 csalad, Csókon 20, Bordoson 60, Bözödön 200, Körispatakon 150, Etteden 200, Küsmödön 5, Szolokmán 2, Siklódon 2 csalad. Összesen 740 csaladtó foglalkoztat ez a háziipar. Ily eltérjedes mellett is nyilvánvaló, hogy az évekkel ezelőtt kiosztott vaz gépek számra czélely, mi oknál fogva kivánatos volna meg mennyi van ezekbő a kosztása. Homód-Jánosfalvan most kezdetik meg a szalmakalapfonót, ejjanlatos tehát annak figyelmunel kisérese es szükség esetén fejlesztése.

A fazekas háziipar nagymértékben ázsik Korondon. Sajnálatos, hogy a szomszédos megyékben folytan számadat nem áll rend lk-zesenre. Az agyag jósága es homérsékvaltozások iránt tanusitott elemzal asa teszi a korondi fazekat messze vidéken hir s-e. Gyártó-kistelető, esetleg formajuk miatt szokatlan szerszámokat lesszorul a piacczál. Történt kisérlet arra nézve, hogy e bajokon segítve legyen, a székely konzervatív hajlam azonban itt is meghiusitotta a sikert. Ezeket 2 évvel a formány tanugratasával 3 házipuszta a szekelyudvarhelyi agyagipartskolaban a maz használtatta es modernebb alaku edenyek keszitesere lett oktatva Az oktatásunk, a mint az adatgyűjtő felemlit, eredménye nincsen, fejlődjék az, hogy most olomyorral egy savot tudnak huzni az edenyre. Az adatgyűjtő 2—3 drb homlomabb edeny egetesere alkalmas kemencze felallitasat ajánlja. Véleményem szerint ez korai volna, tartós eredmenyt csak ugy lehetne elérni, ha nehány ezer 1—2 ügyes es befolyásolható fazekast lehetne felelleptemi.

Korondon kivül meg a követk jó helyeken ázsik a fazekas háziipar: Csekefalvan 7 csalad, Körispatakon 20, Etteden 7, Homód-Szt-Lőrincz 10, Szolokmán 10, Siklódon 4, Magyar-Hermányon 30, összesen 88 csalad jutna.

E háziipar fejlesztese szempontjából a felsorolt községekben tanulmányozásra volna szükség, mielőtt a követendő módokra nézve javaslatot lehetne tenni. Küküllőmegyében Küsmödön es Magyar-Hermányon nyilatkozik meg a hajlandosag es értelem, a haladásra

A tetőcserep keszités meghonositását Farczádon es Sükön kivánjak, megfelelő nyersanyag alapján

A kőfaragás is háziipartart gyakorolitatik, még pedig: Farkaslakán 5, Parajdon 12, M.-Hermányon 40, Etteden 3, Siklódon 15, összesen 75 csaladnak nyujtván mellékeresetet. Hogy az alitalok felhasnalt kő alkalmas e es gyártja fejlesztésre s mily mód volna könyebben, és mennyi az szakiskola van hivatva — megfelelő tájékozódás után — szaktanácsot adni.

Ha az elmondottakban a kutató ürt talal, ugy annak oka a kérdőivek hiányosságban es nem az en jóakaratomban rejlik. Az adatgyűjtes első kiserletenek, kielegitőnek tartom a sikert. Oszintén kivánnam, hogy e kisérlet arra kösönjön iparfejlesztő hatóságunkat, mivszerint az adatgyűjtest az eddig tapasztalatokban elvenyesitésével idönkent megismételje. Csak [illegible] ezekező felvételek alkalmával fog kitünni, hol, [illegible] volt a visszaesés vagy haladás. Remeljük, hogy [illegible] lesz a turós.

Irodalom.

A vármegye monographiája. Udvarhely vármegye története a leg-régibb időktől 1849-ig. Czimen ujabban egy vasos kötet jelent meg közelebbről. Az 584 oldalas nagy 8r. alaku müvet az elsőtől a negyedik reszig neh. Jakab Elek orsz. levéltárnok es az utóbbi resat (1691—1849-ig) Szádeczky Lajos dr egyetemi tanar irta. „A legujabb kor attekintése" (1861—1876) czim alatt pedig Török Albert dr ny. fóispan igen becses czikkelyelel fejezi be a müvet, melyhez harom pontos térkep van csatolva. Székely-Udvarhely város terkepet Váinky Kálmán mérnök rajza; a vármegye hegy- es vizrajzi terképét Homolka József átdolgozása es földmivelesi terképét szintén Homolka rajza szerint tartalmazza. A mi belső értékének birálataba jelenleg nem bocsátkozunk. Annyit azonban jó lélekkel mondhatunk meg most is, hogy előre láthatólag a czekely számban nyomtatott példanyok alig ha kielégitik a kereseltet. Oly érdekes es valóban oly becses története ez a székelységnek, melyet minden intelligens ember birni ohajt. Hisz 10 korona árért ajándekozza a vármegye ezt a 37 ives nagy müvet.

Különfélék.

— **Kinevezés.** A király Kovátsy Ferencz dr helybeli kir. törvenyszéki albirót a csiksze redai kir. ügyészséghez ügyésznek nevezte ki.

— **Márczius 15-iket** ováltamos lejkesedésel ünnepelte kozonségünk vármegyeszerte. A vrosunk köz- es magánepületen a tavasz első lelehetle mellosgosan lengette a kitüzött nemzeti tricolort. Ugy az összes Középiskolak, mint maga a polgarsag es ünnepelt es este Szabadhegyi Aladar szinlarsulata diszelodaat, a Szekely Dalegylet pedig a Simfalvy-czimbalom gem vidam es kedelyes összejovelelt tartott. Az allami kö- es agyagipari szakiskola ifjusag ünnepélye is szepen sikerult s az összes intezetek ünnepeget nagy közönseg hallgatta vegig. Különösen a Szekely Dalegylet ha-ados ünnepélyén zsufolásig telt a polgari kor nagyterme s a mü-sor minden eyes pontjat zajos tapsz- es eljenzes követte. Különösen Embery Árpad fegyen tanar nagy szabasu alkalmi beszede hagyott melyeb nyomokat a szivekben. Lanyi Rozsika es Pálffy Aladar igen sikerüllen szavaltak s a Dalegylet szép összhangjaal kedveltek.

— **Közigazgalási bizottságunk** havi rendes ülest Hallay Arthur elnök vezetésevel d. e. 10 13-an tartotta meg a b. tagok elenk reszvételevel. Fóispanon kívül jelen voltak: Damokos dr alispan, Adam tb. főjegyző, Ferenczy árvaszk. elnök, kassay dr tb. tiszteőrvos, Sándor Jozsef tanácsos, Szabó Gergely, Domián kir. mérnok, Fendiger p. n. tb. helyettes, Hoffmann fömérnök helyettes, Zonda törvenyhatosagi m. kir. allatorvos, Kerth dr tb. aljegyző, Szabó III. aljegyző, Valentsik dr tisztiügyész a hivatalok reszerőt, Jung-Cseke Lajos, Molnár Ferenczet, Szakács Jánost, Kemény Béla báron, Méhes Ödön, Lántzky Sándor, Gyarmathy Ferencz a b. tagokból. Az elodök jelentéseit egyhangulag tudomásul vettek. A mernöki jelentésnél Mezey bsz. tag felhivta a figyelmet a kadiesfalvas—szikrafalvi hid, valamint az abasfalva - almasi utvonal allapotara Elöbbire az ujlapéptes el van hatarozva, de addig is kifoglak javitani. Gyarmathy b. tag eskü tett a munkaadók es munkások viltas ugyelben halt szo birosagi tag-ajrol. A mult ülesben kiküldött albizottság altal megszerkesztett szöveget a bizottság évi jelentesét illetöleg, egyhangulag elfogadtak. Homoród-Szimárfott felmentik a vagóhid fentartásanak kötelezettsége alól. Ezeken kivül tobb közsegi es magan ügy elintezese utan a 41 pontbol álló tárgysorozat d. e. 11 oraig véget ért.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

— **Hymen.** Kiss Jenő homoródszentmártoni körgyező ifjegyezte Kisgyörgy Bertukát Vargyason; ifnari Mór székelykeresztúri kereskedő pedig Klein Izsát Budapesten.

— **A helybeli képzőiskolai tanárkór.** a kiküldött bizottság előterjesztése szerint a **ruhagyesület** ügyét a napirendről levette, mert habár az esztus, egy a mint azt ő K. tanár tervezte, idővel és czélszerű is, az ez időszerint való megvalósítás, nemcsak sok nehézséggel járna és legyőzhetetlen akadályokba ütköznek, hanem ez által nemileg a **szabad verseny** is korlátozva lenne.

— **Nyilvános köszönet és nyugtázás.** Báró Kemény Bellné elmélonsága, vármegyenk gyűjtő-bizottsága kezéhez az Örökimádás-templom javára 20, azaz husz koronát szíveskedett adományozni, melyet hálás köszönettel nyugtázt Székely-Udvarhelyt, 1901. márczius 15-én, Hollaky Árdurné, b. elnök, Embery Árpád, titkár.

— **Ma, vasárnap** délután pont 2 órakor a polgári önképpő nagytermében Hargita Nándor szakkolai igazgató igen érdekes előadást tartsi kiállitásról. Papp Sandor szaval és a polgari Dalegylet énekel.

— **Vizsga bál.** Sára Miklós táneztanitó nővendekei o hó 17-én (ma vasárnap) a Budapest-szálló nagytermében zártkörü vizsga-tánczestélyt rendeznek a következő műsorral: 1. Kreutz polka. 2. Pas de quatre anglaise. 3. Pas des patineurs. 4. Germania. 4. Baston. 6. Polka la sisam. Belépti díj egy korona, családjegy 2 korona. Kezdete 7 órakor. A zenét Sándorka szolgáltatja.

— **Szinészet.** Szabadhegyi Aladár szinigazgató mintegy 22 taghoi alló szintársulatával városunkba érkezett s előadásunk sorozatát e ho 19-én «Ferdinánd hajadonok» iránczu bohózattal megkezdette. Tegnap a «Valeni nász» hirneves szinművet adták. Ma vasárnap a «Czigánybaró» gyönyörü zenejü operette kerül szinre. Az előjelekkel itélve, Szabadhegyi szoiid alapon igyekszik nehány előadásaira megnyerni mipartoto közönséget, bizalmat s ép azért melegen ajánljuk mindenek szives támogatasába, melyet összevagó, jó előadásokkal, a ferczmüvek melódiaszivi ohajt. Szerdemini az udvarias nő szinkerő szimpatagáltak.

— **Mély részvétet** vettük a hirt, hogy Malik József a Jakab-nyomda elnöke, a Székely Nemzet kiváló felelős szerkesztője és alt. polg. leányiek. igazgató, a remesen gonuoikozó Malik házaál, faradatlan munkás e hó 11-en éjjel szivszélhuésben hirtelen elhunyt Sepsi-Szentgyörgyön. Oszinten osztozunk ama sok oldalról nyilvanult részvétben, mely az elhunyt varatlanul korülvette s melyet a kötelességuiódo, becsületes munka apostola szivnyira megérdemelt.

— **A székelykeresztúri all. el. népiskola** nővendekei a tanítókepző tornatermében szegény tanulok felruházása czéljara szimelóadassal kapcsolatos társasestélyt rendez e hó 23-án. Az iskola galkarainak 3 szólamu éneke után Szasz Béla ig-tanito nyitja meg a műsort s még kétszer énekel a dalkar. Közben Inczédy „A harzug" cz. egyfelonásos szinművet adják elő a nővendékek és két szavalatot. Végül pedig tánez lesz.

— **Az öpcsban Nándor** ny. m. kir. honved ezredorvos, 1848—49-es honved hadnagy, vármegyenk tvh. b. ügyburgó virilis tagja e hó 9 en 74 éves korában influenzá következtében varatlanul elhunyt. Halálával a brassó magyarsagat is jelentekeny veszteség éri.

— **„Magyarország madarai** különös tekintettel gazdasági jelentőségükre" czimü művet a földmivelésügyi m. kir. miniszterium az ez irant hozzá folyamodó tanintézetek részére 40 K helyett 24 korona kedvezményes áron engedi át.

— **Szemelyi hirek.** Darányi földmivelésügyi miniszter kiváló szerét és elismerését nyilvanitotta Nagy-mihaly Odön cs. és kir. udvari magkereskedőnek azon hazafias tevekenysége és közremüködeszét, melyet a párisi nemzetközi kiállitás magyar osztalya sikerének biztositása erdekében kifejtett. Ifnt. Mauthner Alfredet pedig O Felsége ugyanezen a párisi kiállitas magyar osztályán kifejtett ügybuzgó tevekenysegeért az arany erdemkeresztjével tüntette ki. A fiatal, alig 23 eves kepzett és türekvő kereskedő valóban rasozolja a kitüntetéseket, mert a kereszteli kiallitas rendezesében, ami oly lenyesen sikerült, nagy resze volt. Szivbol gratulálunk az apanak a fiahoz; mert a kitünteles lenyesseg resungarzik az apa jaban is, ki mindket iiut igy nevelte, hogy ők is diszere fogjnak valni a haznak kereskedelemnek.

— **Sylvester Domokos,** a szászvárosi ref. egyhaz első lelkesze, a Kun-kollegium tb. tanára és előljárosainak tagja, előbb Székely-Udvarhely, majd Vizakna ev. ref. papja, a nagyszebeni egyhaznczye egykoru esperese, most az erdélyészi ref. egyhaz czirkedket alnöke sth. folyo hó 4-en este 9 czaiban bevegezte nagy tisztelettem megfoltott eletet 57 eves koraban Szászsztrázsa. Rövid elet- es jellemrajzaban a „Szászvárosa" utan — mint városunkat is erdeklő reszt — közöljük a következőket: „Született 1844-ben junius 1-en Szekely-Udvarhelyen, hol atyja: Dénes a ref. collegiumban 1832. ota joganar volt. — Edes anyja Bölcskevi Zsofinak 10 evig nem volt gyermeke s hogy ekkor a mi Domokosunk eletre jöhetett, azt is anyja egyik jóbarátnejának köszönhette, ki az orvosok azon velemenyenek, hogy az anya megmenese vegett a gyermek feladodzando — hatarozottan ellene szegult. — A jó barátnenak igazat adt a jó lelkes Dénes, megmaradt az anya s a kis fin is meglahatta vilagat a napnak... szemeit a jó edes anyanak... s annak gondos apolasa alatt fejlődésnek indult. — Atyja, mint joganar s nemes eszaloból, jogasznak akarta nevelni fiat. — De neveleset jo formán meg meg sem kezdhette, a szabadsagharcz iszonyai s a nemzet jövőjeert aggodó felelem megrontottak a jó atyanak idegzetet s 1851. januar 27-en nejet özvegyen s öt egy nálánal 5 evvel ifjabb fivérével arvan hagyva, a mindenkitől szeretve tisztelt valodi ember meghalt. — Özvegyen maradt edes anyának összes segelyforrása gyanánt egy kis — 2000 forintot erő — birtokuál s a tanari czvegy-arvai gyámintezetnél jaro evi 80 pengő forintnal nem maradt egyéb; a régi jó időkből a lada fiókjaban zsugorgatott nehany taller s az egykor sokat erő menyasszonyi ékszerek gyakran kerültek zálogba a hitelezőkhöz. — A ket fiunak nevelettese sok gondot adott az angyaljoságu, de szigoru elvü anyának, ki 6 evi özvegysége utan ismét férjhez ment Kovács Antalhoz, ki a székelyudvarhelyi r. kath. gymnasiumban tanár s a szabadsagharczban szazados volt. E jó lelku ember igazi atyjok lett az árvaknak, kiket saját gyermekeiil szeretett! Az a-be-ahol az unokaheli magyanyja a háziaratban elöfordalo ürgyak latin nevero tanitgatta öt, ugy hogy mikor 1850. szept. havaban a kollegiumba lépett s ott az első osztályba felvetetett, az olvasas és irás mesterseget ertette s egyket latin szót is tudott. Az 5-ik gimnaziális osztályig mindig első emmens levén, az 1-ső gymnaziális osztálytól kezdve a Kis József-fele stipendiumban — évi 20 frt — részesult. — Akkor reszint egyik tanitoja sötönözésére, reszint mivel 4-ik emincusso osztálytól alá es attol tartott, hogy oly ifjau a felsőbb osztályok terhei nem fogja kellően elviselhetni, az osztályt ismételte s az ismetlési evet leginkább a német nyelv tanulására fordította. — A 3 eves **bölcsészeti** es 2 eves **jogi tanfolyamot szintén a székelyudvarhelyi** fotanodaban vegezte; s minthogy az erdelyi — 1861-ben keszült — kozpontanodai törveny az ezeltogi vizsgalatot epen akkor törölte el, midőn a Thun-fele Kutwurf szerenti 8-ik gymnasialis osztálynak megfelelő. 2-od eves bölcsészeti osztályba lepett — azt csak 1864-ik ev öszén — mint már másodeves jogasz — tehette le. A jogi tanfolyamot járva, másfél évig mint osztálytanitó s kollegimini eskütt volt alkalmazva. Külfoldon tett utjaival vegezve lapzott s a székelyudvarhelyi ref. főtanodánál nyert alkalmazást, mint ideiglenes segedlamar. mig 1869. szept. 20-án a székelyudvarhelyi ref. püspöki egyhaközsег papjává választotta. Helyzete itt kenyes volt. Az egyhaközség 2 rendes papja közül az egyiket meg az 1867-iki zsinat elmozditotta volt. E miatt a hallgatóknak nagyobb, öt partoló része nemesiak a másik lelkésztől fordult el, hanem az egyhazi fohatosag ellen is oly vak dühvel lazadt fel, hogy a vizsgalatra kiszallott püspök kiséreteben levő fojegyzőnek s az ugy az anyakönyveket erőszakkal kezébe akartak e megtörni. Ugy papjaitol a pispók oti letöben a templom elöit meggyalázni szándekoztak, ablaknál bevertek, az utczán rákiáltaltak. Ket évig tartott e felforduli világ, melyet rendes kerekvágásba terelni volt az uj pap feladata. Ket és felevi hivataloskodasi alatt Isten segedelmevel s a buzgó fogondnok közreműködesevel ez neki sikerult is. 1872. april 28-án nyugodt lelekkel buesuzott el a törvenyes rendhez es az addig gyülöltt papjahoz visszatert nyájtol, hogy a vizaknai egyhazközsegnek — a nagy szonok Horepei Karoly halalával megürült — lelkeszi allomaset azon ev majus 19-en elfogadja.

— **Nyilvános köszönet.** Felejthetetlen férjem sepsimagyarosi Kovács János kir. telekkönyvvezető és a Székelyegyleti cs-ő és takarékpénztár felügyelő bizottságnak elnöke elhunyta alkalmából a részvét oly általános és oly sok oldalról nyilvanult, hogy külön-külön köszönetemet nem nyilvánithatom. E helyen ohajtom tehát legmelyebb hálamat és köszönetemet kifejezni ugy a helybeli kir. törvényszék. Székelyegyleti első takarékpénztár és az összes részvett tisztviselői karoknak, mint alfalabban mindazoknak, kik merheitlen fajdalmaban és pótolhatatlan vesztesegumben reszvétüket oszszozni szivesek voltak. Székely-Udvarhelyt, 1901. márczius 14. Özv. Kovács Jánosné!

— **Czafolat.** Ipari hitelszövetkezet vezetőjének czimmel lapunk mult számának „Külön fejek" rovatában — irásbelileg nyert informáczió alapján — tudositást hoztunk az e hó 1-én tartott értekezlet lefolyásról. E hó 11-én a helybeli Hitelszövetkezet vezetősége megjelent szerkesztőségünkben és kijelentette, hogy: Szebeny Antal az értekezleten nem tobb, hanem csak egy esetre hivatkozott s azt ezzel szemben, a kire hivatkozott s az ellen a valósággal nem «felej meg azon kiletel, hogy a jelenvolt igazságosági tagok Szebeny állitast nem czafoltak meg, sőt azt meg sem kiserlettek volna, mert az igazgatosagnak ket tagja az alaptalan vádat nyomban megczafolta és azt hatarozottan visszautasitotta. Egyebekben azonban vett tudositasunk a megtörtent inczidenst hiven adta. Mint utólag értesitik lapunkat — a biró eljárast a Hitelszövetkezet vezetősege Szebeny ellen már meg is indiottta.

— **Flatfalvan** az oltum nydap vasarnapjan a kereszbanda es dalsulor a napokban az all. iskola termeben erdekes müsorral összekötött tánczvigalmat rendezett reszben a zenekar, más részben pedig a Tanitók Háza javára. Geréb Zsigmond unitár. lelkesz tanulsagos felolvasást; Kozma Miklós és György Karoly tanitók szavalatokat adtak elő szep sikerrel. A zenekar a Hymnust es a daloskór népdalegyveleget produkált; zajos tapsok következtek hisz a ket előadást. Közben Valter Ferencz fuvolajátekával egészen elragadta a nagyszámu közönséget. S e mellett meg ritka aldozatkeszegevel is lekötelezte a rendezőséget, t. i. saját költségén hegedü- es czimbalomkeszeteül gondoskodott. A zenekar nepdalegyvelegget zárta be a szépen sikerült müsort. Bevétel 89 K 30 f, kiadás 30 K 27 f és igy tiszta jövedelem 59 K 03 fillér. Felülfizettek: Fazakas János 20 f, Mester Janosné 40 f, Erdős János 20 f, Burszán Mózes ifj., Burszán Sándor timár, Burszán Mózes id., Simó Márton 30—30 f, Kertész Albert 40 f, Geréb Zsigmond 50 f, György Karoly 60 f, Préda János 10 f, Kozma Miklós 60 f, Kálmán János es neje 10—10 f, Czitrom Mórics es fia 50—50 f, Burszán Lajos es neje 50—50 f, ifj. Burszán János 20 f, Nagy Lajos 50 f, Fazakas Dénes kjegyző 40 f, Mester Lajos es honya 10—10 f, Vagner Vámos, Valter Ferencz, Czimermann Karoly, Lengyel László, Nagy Elek 50—50 f.

— **Kinos betegség** a csuz es köszvény, azonban — mint hiteles orvosi nyilatkozatok es számos köszönőlevel bizonyitja — a Zoltán-fele kenőcs meg a legmakacsabb csuz- es köszvenyes bajokat is nehánypszori bedörzsölés utan meggyógyitja. Ügyeje 2 korona Zoltán B. gyógyszertárában Budapest, V. Sétatér-u. és Szabadsajtót (Karolyi).

— **Nyilvános elszámolás és köszönet.** A fóreálisiskola ifjusága altal folyó hó 2-án rendezett tánczczal egybekötött műkedvelési előadás összes jövedelme **862 K 90 f** volt. Kiadás **587 K 60 f.** Maradt tiszta jövedelem **275 K 30 f.** Ezt kibővitve a a következő felülfizetesek: Dr Solymossy Lajos 5 K, dr Valentik Ferencz 4 K, Ferencz Tivadar 3 K, Haberstumpf Karoly 6 K, Györffy Titusz, Ehrenreich Albert, Bocsek Aladár 2—2 K, dr Roth Fülöp 1 K, Godra Mihaly 2 K 40 f, Szasz Ernő 1 K, Székely Dénes 3 K, Zeyk István 5 K, dr Fuchs Vilmos 2 K, Pillichne 3 K, N. N. 2 K 20 f. Összesen 43 K 60 fillér, a mit köszonettel nyugtaz a rendezőség. A felülfizetesek csatolva, a tiszta jövedelem **318 korona 90 filler.** El nem mulasztandja a rendezőség e helyen is köszönettel mondani első sorban Fankovich Gyula tanar urnak, ki lankadatlan buzgósággal végezte a darab betanitasanak es rendezésének nehez feladatát. Köszönetet mond a tiszteit szereplő Baranyai Margit, Gidó Juliska es Lántzky Alexa kisasszonyoknak. Továbbá Weinberger Fanni önagyságának, a helybeli all. felsőleanyiskola igazgatonőjének, ki szives volt megengedni a felső leanyiskola 12 nővendékének a darabban való közreműködest. Székely-Udvarhelyi, 1901. márcz. 10. A rendező bizottság nevében: Solymossy Ákos, rend. biz. elnök.

— **Bözöd-Ujfaluból** értesitik lapunkat, hogy Pálffy Zsigmond ottani nagybirtokos es Madaras Károly szőlő verdi birokos 'két esteledtel a napokban vadászhorra ment s ugy hatottak Farádságukat a nagy siker jutalmazta, hogy kilencz darab sertest ejtettek el egy nap alatt a medeseri es martonosi erdőkben. A legnagyobb köczának tiszta mértek szerinti hossza 1·50 cm., magassága pedig 90 cmtr volt. Elismerés- es köszönettel adózik tudositónk a két birtokos iránt, mint a kik a tel folyamán összesen 15 drb vadsertest tőttek le s igy a kártékony állatokról megszabadultatok a mezei termenyeket, melyekben rendkivüli nagy karokat tettek az elmult évben.

Enuntiatum.

Ádám Albert, Bedő Ferencz, Bod Károly, Demeter Lőrincz dr, Diemár Károly, Embery Árpád, Fejes Áron, Feleky Pál, Ferencz Tivadar, Fischer Ferencz, Gyarmathy Ferencz, Gönczi Lajos, Gyerkes Mihaly, Hargitta Nándor, Hlatky Miklós, Jung-Csekie Lajos, Kovács Dániel, Lázár Ádám gróf, Lányi Imre, Lázár József, Molnár Ödön, Olasz Gyula, Pálffy Károly, Pálffy Aladár, Pálmay József, Poppov Péter, Raczkóvy Samuel dr, Sandor Mózes, Soó Gáspár, Solymossy Lajos dr, Solymossy Endre, Szilágyi Albert dr, Szombatfalvy Lajos, Spaller József, Tamás Albert, Török Albert dr, Zonda József s mások a helybeliek közül;

Aldor Imre, Balásy Dénes, Bagdy Imre, Balogh Terka (Axrael), Bedő Albert dr, Bedő Józsefné, Bedő József, Borzsóky Soma, Borbély Sámuel, Belle László, Benedek Elek (Székely Huszár), Benedek Imre, Baczó Albert dr, Baczó Lajos, Balás Imre, Battaszéki Lajos dr, Biró Béla, Biró Pál, Böjthe Béla, Czirmann Lajos, Czéczar János, Csuk Lajos, Daniel Gábor id., Daniel Gábor dr, Daniel Károly, Dancs Bertalan, Derzsi József, Deák Miklós, Demeter Dénes, Deák Gyuláné Végh Irma, Doros Györgyné, Deák Gyula, Dombi János, Eckes György, Feleky Miklós, Ferenczy Áron, Fülei-Szántó Lajos, Ferencz Miklós, Fürédy Lajos, Gáspár Gyula, Gergely Dénes, Gálffy Kálmán Gergely Lajos, Gálfy István, Gaibel Rezső, Guttenberg Pál, Gáspár János, Gyarmathy Dezső dr, Györi István, György Károly, Hankó Domokos dr, Hirchay Imre, Hellay Ferencz dr, Huszár Béla Jakab Miklós, Jakabházy Sámuel, Jakabházy Gábor, Jankovich Pál dr, Jaeger Fr. József, Jakab József, József János, Kathonay Domokos, Kovácsy Béla dr, Kovácsy Albert dr, Kovács Imre, Kleep Gusztáv, Kriza Sándor, Kovács István, Kovács Mihály, Kontsagh Sándor, Kémosy Géza, Kertzi Lajos, Kiss András, Kiss Pista, Kiss Jakab, László Mihály dr, László Gyula, Lőrincz János, Mihálc József, Marossy Mózes, Miklós György, Orbán Imre, Odey János, Pál Ferencz, Pálffy Dénes, Péterfy Tamás, Rakosi Viktor (Sipulász), Rózsa Géza dr, Rádóly Sandor, Sandor Lajos, Strutzinger Emil, Süller István, Szász Béla, Szász Ferencz, Szabóttai Albert, Sz. Szakáts Péter, F. Szabó László, Szava Mihály, Takács Győző, Tarcsafalvi Albert, Tibád Antal, Tompa Árpád, Tokos Jenő, Tekajó László, Ugron János, Ugron Zoltán, Ugyváry Berta, Vajda Emil dr, Valentsik Ferencz dr, Varga Zsigmond, Vári Albert, Veres Ferencz, Vitályos Albert, Veress Menyhért, Veress Mózes, Zonda Mihály s még igen sokan a vidékről.

Tisztelettel kérjük, ez a díszes névsor a 7-ik éves „Székely-Udvarhely" munkatársainak névsora. Ha közte cég szép számmal országosan ismert nev es van közte sok kiváló iró, kiknek czikkeit orszagszerte olvassák es okulnak belőle; már azok, a kik arravalók...

Hát czek a hölgyek és urak irták és **irják most is** a „Székely-Udvarhely"-et.

A „Székely-Udvarhely" pedigen pártatlan volt mindig és pártatlan is marad.

Es hogy mi ezzel itten most henczegünk, vervén mellünket keményen, annak csupán az az oka, hogy ez tiszta **igazság,** melyhez nem lehet epilogusokat irni.

Nekünk nincsenek mártyrjaink s bizony mondom, hogy az udvarhelyi mózes-hitű polgártársak erdemes elnöke Holstein ur, a kit hazafiasságáért kivalasztottak állásából — szintén nem mártir.

A felekezeti harczokat áldatlanabb valami nem letezik es tetszik nékünk rettenetesen, mikor Szőllösi Sámuel ur, az udvarhelyi zsidó hitközsége Holstein ur helyébe megválasztott elnöke azzal vádolja a „Székely-Udvarhely"-et, hogy az antikazar és ő emiatt nem pártolhatja, mert hát ő csak orban üzleti ember, más-odsorban pedig neki olyan lap nem kell, a melyik az ő „felekezetét" bántja...

Kutya egye a székelyét — gondolhatja — csak fizessenek, az a fő!...

Törődjék az érdekeikkel az, a ki nem az ők zsirjan él...

A so sok jeles tollu férfi, a kiknek a neveit felsorolok, nem tudnak Szőllösi urnak jó czikkeket irni...

Szőllösi ur a „Székely-Udvarhely"-et ezentul nem olvassa, mert hát olvasó az üzlet!...

A „Székely-Udvarhely" pedig marad ezután is a mi volt: pártatlan, részrehajtatlan és senkinek, egyik felekezetnek sem ellensége: a hol csak az igazság a fő...

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillér ért közöl a kiadóhivatal.

Áll. kitüntetett hidegen folyó ólitvesz 50 f és 1—2 koronáért kapható Varga Sándornál Turkeve. Klárusitónak árkedvezmény.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely Udvar elyt Fermengel Gyulánál kaphatók.

Bérletbe- v. kiadó birtok. Székely-Udvarhelyt, a Zászló utczában egy nagy szobás-nagyobb rendes-ben levő dülőben, a Rádóly Sándor lövölde és Barca Lajos homoródszentmártoni takos tulajdonát képező **10 hold tagositott birtok,** melyből **2 hold kertészet** szép kisebb-nagyobb rendszerben is 3 vagy 6 évre bérbe, ugyszintén **árokban** is eladó. A bérlet vagy vétel ügyében felvilágositást a **Székely-Udvarhely** kiadóhivatala nyujt.

Kiadó lakás. Néhai Márton János ügyvéd hagyatékát képező a szombatfalvai utczában levő kőházban 1901. évi április 24-tól kezdve huszonhárom darab szobából és a hozzá tartozó istállókból álló lakás kiadó. Ugyanott eladó két lő és bám, jó karban levő fecskés kocsi, egy nyitott kocsi és szán. Czim a kiadóhivatalban.

Ajánlat eladó Szentdomokos Kisdomát képező, folsőmalom utczában levő 4 takarczú emeletes fahás kőszépen tiszteles mellett. Értekezhetni vezeket lakos **Szentdomokos** körgyezővel (u. p. Nagy-Kend).

Kiadó lakás. Egy magánosan álló ház, mely 4 szobaból és egy kiadó lakásból áll, a hozzá tartozó istállókkal és egy kertben levő fedeles kocsi, egy nyitott kocsi és szán. Czim a kiadóhivatalban.

Facladás. A homoródalmási unitárius egyháskörség Kisdomát képező, folsőmalom utczában levő 4 takarczú emeletes fahás kőszépen tiszteles mellett. Értekezhetni az egyh. elöljáróságnál.

Legelő. Homoródalmáson az unitárius egyháskörség 400 db szarvasmarhára 120 db szarvasmarhára való legelő juga bérbe adó. Értekezhetni az egyházi előljáróságnál.

Hirdetés. A vézkei rom. kath. templom kijavitása 12·0 egyik árlejtés napjával ez évi márczius hó 25-ta tüzetik ki. A munkálatok felvallani szándékozók a vonatkozó okmányokat a helyi plebánia hivatalnál bármely napon megtekinthetik. Az esperesi hivatal.

Elvi jelentőségű határozatok.

A m. kir. miniszterlaznás 1900. évi november 29-én hozott határozata: «A közutnak szélérvel elálltása es az utmesterek megszüntetése miatt indituó ügy elhárása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.»

A m. kir. belügyminiszter 1900. évi 30317. sz. határozata: «Ugy az ősrobot tártani kizaratas tárgyában hozott egyleti közgyülési határozat felülvizsgalasara elsofokban nem a járási főszolgabiró, hanem a vármegye alispanja az illetékes.»

Az egyleti valasztmány altal valamely tag rendreutasitása iránt hozott határozat az egyleti közgyűléshez felebbezheto.»

A m. kir. belügyminiszter 1900 évi 2734|kh sz. határozata: «Torkölybornak iparszerű magyarban való eladása a kőbanyai mesterczeges borgyartást követi el az, aki a torkölybol több torkölybort keszit, mint a menyni mustja termett.

A torkölybor keszitenél borkő hasznalata nincs megengedve.»

A m. kir. közig. biróság 1975|900. sz. határozata: «Ha az adokivetési iratok eltünese miatt uj adókivetési eljárás vétetik folyomatba: ez a körülmény az adózó fel felebbezésének nem szolgalhat.»

A m. kir. közig. biróság 1900 évi 82. sz. határozata: «Ha az illetek elleni felebbezés ügyvédi képviselet mellett adatott be, a végzést az ügyvédnek kell kézbesiteni. Ellen esetben a felebbezési hatarido nyitva all.»

Csarnok.

A magyar néphez.

A „Székely-Udvarhely" eredeti közlése.

Bár nem lakunk mind egyhelyütt, egy sorba,
Magyar népem, húz a szivem egy szóra.
Papiroson szántok egy pár barázdát
S jó lelkeden várva-várom az áldást.

Hol a vándor pihenőre talál meg,
Gondolá, mintha a kapudban megálnék,
Vagy akárcsos udvarodra betérve,
Jó szivednek lennek ma a vendége.

Népem, mépem sok a te jóakarod,
Oláhlodnak házad körül a csalók,
Pénzed kérik, zsebed mérik, latoljak,
Aligha van tőlük nyugton egy órád.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Egynek-másnak foga szebedre vásik,
Ez hiressé, gazdaggá tesz a másik,
Némely pedig — ej, a bitang csalója —
Más országba vinne a kézi nyomorba.

Mig magyar él, az a mondás fönmarad:
Csalni akarsz, ha hizelgő a szavad.
Hazug szived, nevetesed, sohajod,
Bárki légy, ha az igazat takarod.

Tiszta még a népélek, mint a harmat,
Kikiáltom: igaz szót a magyarnak!
Mindig vélot, ha hibája, erénye.
S nem leszen úgy szemforgatás a vége.

Ösztöt szó, igaz szivekre szálva
Csupa áldás. — Tiszta bort a pohárba!
S ha ki pancsol, elé magyar a léczet,
Ki a házbol a csalót, a vigéczet

Hanem azután ha lesz, a ki teveled
Testvérmódra türi meg a kenyeret,
Konkolyt választ a buzádbol szaporán,
Szereed is meg s becsüld is meg igazán.

Nem simogat, nem veri meg a vállad,
Nem takarja selyemmel sem az ágyad,
Ajkán nincsen czüstmező, meg arany —
(Mert is?) Egyszer hopp, — s az álom oda van).

Szép álmokra el ne bizza a sorsát
Magyar ember, hisz az élet — valóság.
Utjón vegyest bogánc s virág megterem.
Világító napja hévé, szerelem.

Hiv munkásság, mely soha ki nem fárad,
Épít feszket emberinek és madárnak,
Kinek álmaép s a lelke se beteg,
Megtarija a munkálkodó szeretet.

Kis csolnakon emez viszen a révbe
S állit kettős kötelessége elébe,
Ám ad csündet, puha fészket, fedelet,
S virágokat — oh, mert virág a gyerek.

Család s haza! Kettős a sor magyarom,
De munkáert sincs oly éles jutalom,
Mint az, melyet büszkén veszel majd számba —
Szived s karod nem izzadott hiába.

Már énnekem — buta, a ki mást beszél —
Boldog család aranyhegynél többet ér,
S nagyvilágnál — ha boldog, vagy ha árva —
Több nekem e hőczik a bátrak hazája.

Ki nem épít hivány, rongy légvárakat,
Szent a kötelessége is, mely rászakad,
Karja erős, izmos, szive-lelke ép,
Oseinek hordja nevét, jellemét.

Lépjék tehát ki-ki sorba még manap,
Kapja munkán minden óra, pillanat,
Bármely népről, hogy mi lesz majd, vagy ma mi,
Ilyen szólnak dologbiró karjai.

A hü munkás éksitt a házat,
Pénz emberség, tisztesség a ruházat.
E hon testén czenket, gyávát nem tür meg,
A jók nyomán szaporul a becsület.

Állj hát sorba székely-magyar, magyarán,
S akkor tekint szét az Isten e hazán.
Árpád meg fönn számedat lesdja:
Boldog már lenn a magyarok hazája!

Tarcsafalvi Albert.

Iparügyek.

Az ember mint élő gépezet czimmel igen érdekes és hasznos tudnivalókat tartalmazó előadást tartott Molnár Károly kir. főcsalóskai tanár múlt vasárnap a polg. önképző nagytermében szép számban megjelent erdeklődő közönség előtt. Az előadás következő eszmek körül forgott:

1. A testben emelő rudakul szolgáló csontokról, az azokat mozgató izmokról. Az akarat és szellemi tevékenység szekhelyeről. Az érző és mozgató idegek helyzete, munkája az agy szolgálatában. A szervezést tápláló reszekről, u. m. emésztési, verkeringesi és lélegzési műszerekről. A táplálékról és levegőről. Az eldolmácsolás alatt keletkező melegről. A bor és ruhazat hatásairól. A beszedről és szervről. Phenes, alom. II. Hogy gépezetünk egészségesebb, tartósabb, munkaképesebb s működésében önállóbb legyen, minő ellátásban kell részesíteni a fejlődés szakban? III. Kiknek kötelessége a fejlődésben levő nemzedéknek a szükséges szekkel való ellátása és a gépezet erőmüvi, valamint szellemi erőinek kifejtése?

Közgazdaság.

A megyei gazd. egyesület f. hó 12-én tartotta közgyüleset, melyre a tagok nagy számmal jelentek meg. Megállapitatott az 1901-iki költségvetés 110064 K bevétel és 170064 K kiadással; a deficit fedezésére államsegélyt kér az egyesület. Gazdáinkra nagy jelentőségű azon határozat, mely a szizigulya nagyobb arányu beállitása és fejlesztese érdekében a tartodi legelőt fi cseelog 12 évre bérbe veszi, oda fedett szini épit, a hol a növendék állatok zord időben vedelmet találhatnak. A földmivelésző miniszter nagymeltóságának és az Erd. Gazd. Egyletnek a költeségek czéljaira adományozott 1000, illetve 200 K segélyért köszönet szavaztatott. Elhatározta a közgyülés, hogy belép a Magyar Gazdasági Egyesületbe s az országos szövetséghez, hogy a magyar gazdák biztositási szövetkezetével összekötöttelse lép; egyesül a vármegyei mezőgazdasági bizottsággal; felirat intéz a földmiv. miniszterhez a czeldetörvény és a munkás betegségéj pénztár nem-ly szakkszainak módositása tárgyában. A lentermelés emelése végett a megye különböző pontjain kisérleti telepeket létesit intelligens birtokosok közbe jöttével. Br. Kemény Béla, Ugron Zoltán, Ugron Gáspár, Szabó István és Szőllősi Samu rögtön vallalkoztak is ily kisérleti telepek létesitésére.

Az udvarhelyi tagosiás ügyében a kir. törvényszék az egyrészt birtokosok részéről felszólamlások folytán és a munkálatok hitelesitésére folyó hó 26-án delelőt 8 órakor és folytatólag a következő napokon tartja tárgyalásait a városház nagytermében, mire úgy a belmunt a kiihirtokosok figyelmet felhivják.

Lentermelésre a „Székely-Udvarhely" szerkesztőségéhez ujabban a következő „Kötelező nyilatkozat"-ok érkeztek: ifj. Jakab Sándor kányadi birtokos 800 és Magyarosi Ferenc, Miklós János, Gidó Zsigmond és Terő András (felső) szintén kányadi birtokosok 400—400 öl területtre. Lapunk szerkesztőségehez eddig bejelentett területek összege **33 hold.**

Szerkesztői üzenetek.

Pap Miklós. „Volnay"-ét jelen számunkban nem közölhettük. Jövőre azért fogjuk. Mai napról lapunk állandó rubrikse iránt intézkedtünk. Szives munkásságát jövőre is kérjük.

BETEGH PÁL,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Hivatalos rész.

A fiumei cs. és kir. hadtengerészeti akadémiába való felvétel tárgyában pályázatot hirdetünk azokszt vármegyenk alispanjához. A következő 1901—1902. évi kezdeten (szept. 16-án) a fiumei hadtengerészeti akadémiába előreláthatólag 33 egészen ingyenes és feldijmentes (a közös hadügyi tárczától javadalmazott) kinesztet; illetőleg fizetéses és alapitványi hely fog betöltetni. Pályázati kérvények az előirt oknanyokkal felszerelve legkésőbb **1901. julius 31-ig** a közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályához be kell érkezzenek. A betöltött 14-ik és meg tul nem haladott 16-ik életéz; valamely nyilv. reálisko v. gymnasium (polgári iskola) v. ezekkel egyenjogositott s az osztrák-magyar monarchiában levő egyeb tanuczez 4 osztályának kielégitő összeredményű bizonyitványa bevegése szükséges. Bővebb felvilágositást lehet nyerni a vármegye alispánt, a járások főszolgabirói hivatalánál és a Székely-Udvarhely szerkesztőségehen. — (3357—891. alisp. sz.-hoz.)

Közönség köréből.*

— **Nyilvános elszámolás.** Derzs községében f. év február hó 10-én az agyagfalvi emlékszobor javára rendezett kosaras táncmulatság alkalmával a községben és vidékén felépett kőhányórvány miatti, valamint egy magát jó hazafinak valló uri ember megsemmisitő szándékos fellépése folytán mulatságunk nem a legfényesebben sikerült, a mennyiben összes bevételünk 91 K 50 f, kiadásunk pedig 94 K 16 f. Mindazáltal dicsérjük annak, hogy hazafiatlan, fekete telkü, képmutató megtamadtatásának voltunk kitéve és ennek következtében deficzit mutatkozik, mi a jelenvolt rendező bizottsági tagok e helyen is kinyivánitják, hogy az emlékszobor javára a sajátunkból egy bizonyos összeget fogunk juttatni, hogy megtámadónak bebizonyitsuk, milyen a — jó hazafi. Felülfizettek: Biró Károly 3 K, Kallay Ferencz, Kállay István és Sándor Albert 2—2 koronát, Czika István, Vitás Mózes, György Sándor, Hegyi Zsigmond, Ban Mózes és Gábos Dénes 1—1 koronát, Sarlay Benjámin 30 f és Dénes Lajos 20 fillért, kik e helyen is fogadják szives köszönetünket. A jelenvolt rendezőség.

*) Az e rovat alatt megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

Figyelmeztetés! A hires
MAUTHNER FÉLE MAGVAK
zacskóin
rajt állt a MAUTHNER-név.
A melyen nincs rajt,az
MAUTHNER ÖDÖN MAGKERESKEDÉSE
nem MAUTHNERtől,való
és ha mintolyant ajánlak,
tessék visszautasitani.

Jobb és megbizhatóbb gazdasági és kertimagvak nem léteznek, mint a minőket
27 év óta szállit
MAUTHNER ÖDÖN
és cs. kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN.
Irodák (6) VII. Rottenbiller utcza 33 sz. raktárak (2) (Közsö vilamos megálló helye.)
Elárusitó helyiségek: (1) VI. Andrássy-ut 23. (A m. kir. operával szemben.)
226 oldalra terjedő képes árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldi.

A Balaton Halászati Részv.-Társ.
Siófokon
szállit Siófokról különfele módon készült
finoman
pácolt heringfajta halakat
4 literes hordókban, vagy hádog dobozban
2 koronáért. Rollmops gönygyöt heringet
2 korona 40 fillérért utánvétel. Ott hordó vagy hádogdobozon felüli vetelné) 10 százalék engedmény. Továbbá:
fogast, krisály koesonyában
1/1 1, 2 4 literes dobozban
1 30, 2—, 3—, 5,— koronáért.

Örök áron eladó
udvarhelyi határon 45 hold tagositott birtok, vagy haszonbérbe kiadó.
Kossuth-utczában Simó János-féle vendéglő helyiség.
Kossuth-utczában 17 házhely mérnökileg felmért 2410 négyszög öl területtel részletfizetés mellett.
Értekezni lehet *Balázsy Sándor* földbirtokossal, lakik: *Abránfalván*, u. p. *Székely-Udvarhely.*

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment Capsici comp.
egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 30 év óta megbizható bedörzsölési alkalmatlatik közönyösei, csáznál és meghűléseknél.
Intés. Sikanyabb utánzatok miatt tekintsük az aláirást minálig figyelemmel begyénk a „Horgony" védjegyre és a „Richter" czégjegyzésre.
2, 80 f, 1 K 40 f és 2 K árban legyártatnak minden gyógyszertárban kapható. Fő-raktár:
Török József gyógyszerész Budapesten.
Richter P. Ad. és társa,
osasz cs kir. udvari szállitók,
Rudolstadt.

176. szám. Folyó 1901. vh.

Árverési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. birósági végrehajtó közhirre teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbiróságnak V. 86|1—1901. polg. számu végzése alatt pozsonyi Tanyszky I. Ina czegnek dr Gombai Józs ügyvéd ellai és budapesti hazai szövetkezetek, központi intézetnek dr Suhajda István ügyvéd ellai parajdi ifj. László Domokos közjegyző ellen és ősének 76 K, másodiknak 600 K tőkék, egy több felülfoglaltatóunak tőkék s járulékaik végetti nyilvánosan alp-resnó Parajd községben összesen 900 koronára becsült következő javai, u. m.: Ket hámos parajdi, egyik barna, a másik pejszőrü, egy pár hám gyeplével együtt, egy sárgára festett pöcska kocsi 2 üléses és meg 4 fő 12 telet alatti házi ingek Parajdon alperes házánál **1901. márczius hó 29 én delelőtt 9 órakor** nyilvános árverésen el fognak adatni, melynél az egyes javak vételáron azonnal fizetendők, esetleg a hamarabb eladott javak a többet igerőknek el fognak adatni.

Az árverési feltételek a birósági végrehajtónál megtekinthetők. Azonfel felhivatnak mindazok, kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesitheti vélnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesitest nem vettek is, alulirt végrehajtóhoz nyujtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamát nem gátolvan, egyedül a vételar fölöslegere fognak utasitatni.

Székelyudvarhelyi birósági végrehajtótól.
Sz.-Udvarhelyi, 1901. február hó 20-án

Biró Sándor s. k.
kir. végrehajtó.

Hazai ipar! Szolid munka! Olcsó ár!
ALBERT PÉTER kovács mester
Székely-Udvarhelyt, Koscuth-u. 74.
Állandó raktárt tart legjobban elkészitett és legkülönbözőbb kivitelü modern
KOCSIKBÓL.
Használt kocsikat beszerél, vagy kijavit a legguntosabban, szolid kivitelben és olcsó árak mellett

Elvem kevés haszon, nagy forgalom.
BARCSAY KÁROLY NŐI- ÉS FÉRFI-DIVAT ÜZLETE, VÁSZON, FEHÉRNEMŰ NAGY RAKTÁRA
SZÉKELY-UDVARHELYT (Főtér).
Van szerencsém a t. czim szives figyelmet felhivni arra, hogy a helybeli paczon (Főtér) Szabó Ferencz ur házában megfelelő tókével, egy izlesesen berendezett
női- és férfi-divat, vászon, asztalnemű, menyaszszonyi kelengyéhez tartozó áruraktárt
nyitottam. — Hosszas idők alatt szerzett kereskedelmi tapasztlhatajm, melyeket részint mint egy elsőrangu czég utazója, részint mint önálló czég tulajdonosa, működésem folyamán nyertem, olyan kellemes helyzetbe juttatnak, hogy *szabd árlat czégem alapján olcsóbb kiszolgálhatom*, de jó zdesem és kizárólag jó minőségű áruimmal is a n. é. közönség igényeinek minden részben teljesen megfelelhetek.
Tiszteletkel kérem a n. é. városi és vidéki közönséget, hogy szivesskedném minél gyakrabban b. látogatásukkal módot nyujtani arra, hogy szolid üzleti elvem valóságát és kiszolgálásimban alul alkalmam nyujthassak a n. é. közönséget megelégedésem is meggyőződtetni.
Magamat a t. czim kegyes pártfogásába ajánlva, maradtam
teljes tisztelettel:
BARCSAY KÁROLY.
Elvem kevés haszon, nagy forgalom.

Férfi-szabó üzlet és készruha raktár
megnyitása.
Tiszteletkel értesitem a n. é. közönséget, hogy sok és nagy küzdelmek után sikerült üzletem bonyolult ügyeit elintéznem és üzletemet saját nevem alatt tovább folytatnom.
Bátor vagyok t. megrendelőimés vevőim nagybecsü figyelmét Székely-Udvarhelyt a Kossuth-utczában (Budapest-szálloda mellett) ujbol megnyitott
férfiszabó üzletemre és készruha raktáromra
tisztelettel felkérni. Egyuttal arról is értesitem a n. é. közönséget, hogy elismert jó szövetekből raktáron nagyválasztéku
kész férfi- és fiuöltönyöket
tartok s azok árait tetemesen leszállitottam, hogy a közeledő tavaszi időnyre szükségletjeit nálam mindenki a legolcsóbban eszközölhesse. — Jelszavam a régi marad, elkörendü finom szövetekből csinos és tartós ruhát kiszolgálni a legmérsékeltebb árak mellett.
A n. é. közönségnek irántam tanusitott szives pártfogásáért köszönetet mondva, kérem azzal jövőre is megajándokozni kegyeskedjék, mintán vagyok és maradok
kész szolgálattal:
Ifj Jakabos György, férfiszabó.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt, 1901.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.